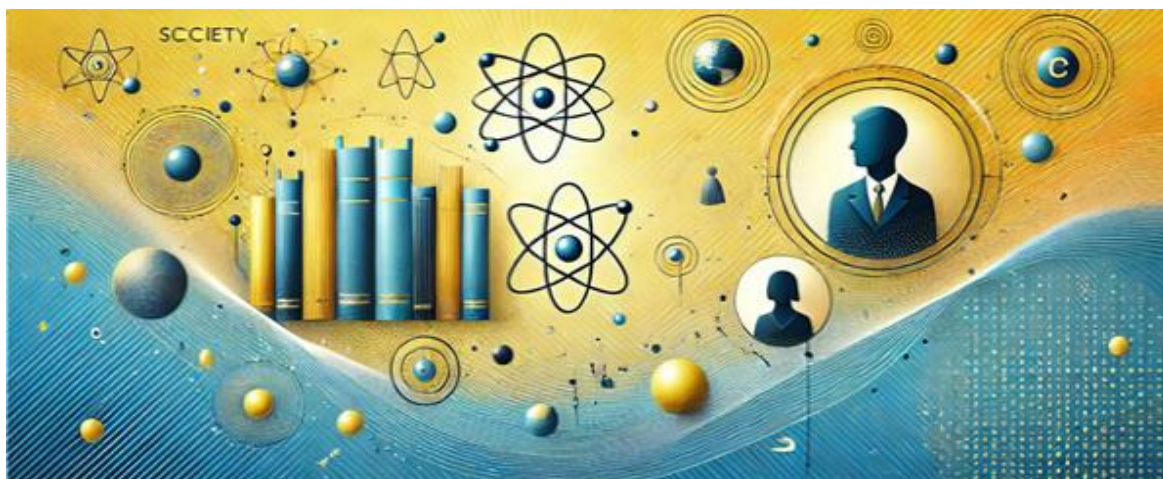

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ "УКРАЇНА" (КИЇВ)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ (БІЛА
ЦЕРКВА)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА (УМАНЬ)

Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика

**Матеріали всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Біла Церква, 2024

<i>Мельник Л.М.</i> КОНЦЕПТ СТРЕСОСТІЙКІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ.....	239
<i>Трофименко Н.Є.</i> МЕТОДИ АРТ-ТЕРАПІЇ В ПОДОЛАННІ ТРИВОЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	241
<i>Якимова Я.Л.</i> МЕТОДИ КОРЕКЦІЇ СЕНСОРНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ.....	244
<i>Кондратюк Б.О., Пономаренко Т.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ У ЮНАЦЬКОМУ ВІСІ.....	246
<i>Петреченко С.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДО ВАЖКОПОРАНЕНИХ КОМБАТАНТІВ.....	249
<i>Семененко М.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ У МІСТІ ВАСИЛЬКІВ (2023-2024 РОКИ) ЗА ДАНИМИ СОЦІАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	252
<i>Багрин В.В., Пономаренко Т.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	255
<i>Петік Я.О.</i> ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОВІДНОШЕННЯ ТЕМПЕРАМЕНТУ ТА ХАРАКТЕРУ ЗМОДЕЛЬОВАНА ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ.....	258
<i>Литвиненко І.С., Тимченко С.О.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ.....	260
<i>Замерзляк Д.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПЕРСОНАЛУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....	263
<i>Редько С.М., Вольнова Л.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДЛІТКІВ ТА ЇХНЯ НАВЧАЛЬНА УСПІШНІСТЬ.....	266

програм, спрямованих на інклюзію дітей з інвалідністю в освітній процес навіть в умовах обмежених ресурсів.

В умовах кризових ситуацій спеціалісти, які працюють з дітьми з інвалідністю, повинні бути готовими до викликів, які вони принесуть. Важливо забезпечити навчання і перепідготовку педагогів, медичних працівників, психологів, соціальних працівників для роботи з такими дітьми в надзвичайних ситуаціях. Це включає знання специфіки кризових реакцій, адаптацію методик підтримки та володіння спеціальними інструментами для ефективної роботи з дітьми з інвалідністю.

Отже, інклюзивна підтримка дітей з інвалідністю в кризових ситуаціях є не просто важливою, а надзвичайно актуальною темою, оскільки вона дозволяє забезпечити їхнє благополуччя, гідність і рівні можливості в умовах складних обставин. Вона передбачає комплексний підхід, включаючи освітні, соціальні, медичні та психологічні аспекти.

Література

1. Бех, І. Л., Кузьміна, Н. В. Психологія інклюзивної освіти. 2018. Київ: Видавництво «Академія».
2. Ярмоленко, І. М. Психологічна підтримка дітей з інвалідністю в умовах криз. 2019. Одеса: Видавництво «Психологія».

УДК 159.944.4-026.564:159.923

КОНЦЕПТ СТРЕСОСТІЙКІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ

*Мельник Л.М., кандидат
політичних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква*

Проблема стресостійкості особистості стає все більш актуальною в умовах сучасного світу, коли люди стикаються з різними викликами, як пандемія коронавірусу, війна тощо. Феномен стресостійкості став об'єктом вивчення багатьох науковців як зарубіжних так і вітчизняних, А. Боднар, А. Біллінгс, Г. Бердник, Г. Дубчак, Н. Жигайло, Р. МакКрає, М. Кудінова, Т. Циганчук та багато інших.

Незважаючи на численні дослідження феномену стресостійкості, учені не дійшли до одностайного визначення цього поняття. Термін «стрес» вперше вжив американський фізіолог У. Кеннон у своїх працях «Деякі загальні характеристики ендокринного впливу на метаболізм» (1926) та «Мудрість тіла» (1932) описуючи реакцію організму на стрес по принципу «бий або тікай» [6]. Реакція «бий або тікай» - це стан організму, що змобілізувався на певну якусь загрозу. Проте у широкий вжиток поняття

«стрес» вводить канадський фізіолог Г. Сельє у 1936 році при розробці теорії «загального адаптаційного синдрому».

У 1972 р. Всесвітня організація охорони здоров'я прийняла таке визначення: стрес — це неспецифічна (тобто одна і та сама на різні подразники) реакція організму на будь-яку висунуту до нього вимогу.

Аналізуючи наукову літературу можна виділити декілька теоретичних підходів до визначення стресостійкості. Перший підхід, концепт стресостійкість розглядає як комплексну особистісну характеристику. Зокрема, Т. Циганчук, досліджуючи динаміку переживання стресу студентів визначає «стресостійкість, як таку психологічну особливість індивідуальності, яка з однієї сторони регулює структуру особистості та впливає на переживання суб'єктом стресової ситуації, а з іншої лежить в основі успішної діяльності та соціальної активності і реалізується за допомогою функцій самоконтролю, саморегуляції, емоційної стійкості, та виявляється в рівні розвитку емоційного інтелекту та емоційної компетентності» [5]. Такий підхід розглядається і у працях багатьох інших науковців. До прикладу, С. Іванова визначає стресостійкість, як здатність до повноцінної самореалізації, особистісного росту; вміння своєчасно й адекватно вирішувати внутрішньо особистісні конфлікти; вміння зберігати відносну стабільність емоційної сфери; здатність до емоційно-вольової регуляції; спроможність відчувати адекватну ситуації мотиваційну напруженість; ефективно протистояти зовнішнім впливам. Окрім перелічених характеристик важливим є співвідношення незалежності й конформності та наявності аспектів стійкості, врівноваженості, опірності [2]. Як бачимо, такий підхід у визначенні включає когнітивну, мотиваційну складові та властивості темпераменту.

Другий підхід розглядає стресостійкість як процес адаптації до стресових ситуацій. Так, О. Степанов вказує на те, що стресостійкість – це процес адаптації людини до умов навколишнього середовища [4]. Г. Дубчак порівнюючи стресостійкість майбутніх фахівців соціономічних професій твердить, що стресостійкість – це здатність людини протистояти стресовому впливу або впоратися зі стресовими ситуаціями, активно перетворюючи їх, або пристосовуючись до них без шкоди для здоров'я та якості виконуваної діяльності [1]. Таким чином, даний підхід включає в себе копінг-ресурси. Тобто розглядається стресостійкість як здатність ефективно використовувати різноманітні стратегії подолання стресу. Це можуть бути як активні стратегії (вирішення проблеми, пошук соціальної підтримки), так і пасивні (уникнення, заперечення). Теоретичний аналіз наукових розвідок В. Корольчук, М. Кудінової, Ю. Тептюк, Г. Ришко та ін. дозволяє виділити третій підхід до визначення сутності концепту стресостійкість – це інтегративний. На думку В. Корольчук: «Стресостійкість - це структурно-функціональна, динамічна, інтегративна властивість особистості, результат трансактного процесу зіткнення індивіда зі стресогенним фактором, що включає процес саморегуляції, когнітивну репрезентацію, об'єктивну характеристику ситуації та вимоги до особистості» [3, с.74]. Отже,

прихильники даного підходу досліджують стресостійкість як багатогранну взаємодію як психологічних так і біологічних, і соціальних факторів. Тому для підвищення стресостійкості необхідно враховувати не лише окремі аспекти, а й їхню взаємодію.

Вивчення теоретичних підходів до визначення сутності стресостійкості, дало можливість дійти висновку, що концепт «Стресостійкість» розглядається у психології як здатність особистості протистояти стресу, при цьому зберігаючи повноцінний спосіб ведення життя. На нашу думку, найбільш повне розуміння сутності поняття стресостійкості дає інтегральний підхід, оскільки дозволяє враховувати всі аспекти цього складного феномена. Застосування цього підходу в практиці психологічного консультування та тренінгів сприяє підвищенню якості життя і дозволяє людям краще справлятися зі стресовими ситуаціями.

Література

1. Дубчак Г.М. Порівняльний аналіз стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v5/i15/7.pdf>
2. Іванова С. П. Психологічна стійкість особистості як фактор протидії негативним впливам. *Освіта та суспільство*. 2009. 62 с
3. Корольчук В.М. Психологія стресостійкості особистості: дис. ... доктора психол. наук : 19.00.01 / Інститут психології імені Г.С.Костюка. Київ, 2009. 513 с.
4. Степанов О.М. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О.М. Степанов. Київ: Академвидав, 2006. 424 с.
5. Циганчук Т. Динаміка переживання стресу студентів: індивідуально-психологічні характеристики. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1160/1/%D0%A6%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf>
6. Cannon, Walter *Wisdom of the Body*. United States: W.W. Norton & Company, 1932. P. 346

УДК 159.9

МЕТОДИ АРТ-ТЕРАПІЇ В ПОДОЛАННІ ТРИВОЖНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Трофименко Н.Є., старший викладач,
Білоцерківський інститут економіки та
управління Університету “Україна”,
м. Біла Церква*

Проблема захисту ментального здоров'я надзвичайно загострилася після початку повномасштабної війни росії проти України. Ментальне здоров'я включає не тільки відсутність психічних розладів, а й здатність адаптуватися до стресових ситуацій, бути стресостійким, реалізовувати свої здібності та жити на користь суспільству. Оскільки війна створює постійний стрес не